

LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS

S P R E N D I M A S LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2020 m. rugsėjo 11 d.
Vilnius

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Laimučio Alechnavičiaus, Ramūno Gadliausko (pranešėjas) ir Arūno Sutkevičiaus (kolegijos pirmininkas), sekretoriaujant Nijolei Pašvenskienei, dalyvaujant pareiškėjui Stanislavui Ladinskij (Stanislav Ladinskij), atsakovo Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos atstovei Aistei Žilinskienei, viešame teismo posėdyje žodinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinę bylą pagal pareiškėjo Stanislavo Ladinskij (Stanislav Ladinskij) skundą atsakovui Lietuvos Respublikos vyriausiajai rinkimų komisijai dėl sprendimo panaikinimo.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė :

I.

1. Pareiškėjas Stanislavas Ladinskij (toliau – ir pareiškėjas) 2020 m. rugsėjo 10 d. kreipėsi į teismą, prašydamas panaikinti Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos (toliau – ir Komisija) 2020 m. rugsėjo 8 d. sprendimą Nr. Sp-159 „Dėl neregistavimo kandidatais į Lietuvos Respublikos Seimo narius nesurinkus įstatyme nustatyto rinkėjų parašų skaičiaus“ (toliau – Sprendimas) neįregistruoti pareiškėjo ir kitų politinės kompanijos dalyvių kandidatais 2020 m. Lietuvos Respublikos Seimo rinkimuose ir kreiptis į Lietuvos Respublikos Konstitucinį Teismą dėl Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų įstatymo 37 straipsnio 1 dalies 2 punkto reikalavimo dėl parašų rinkimo atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijos 55 ir 29 straipsniams, taip pat dėl Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų įstatymo 38 straipsnio 7 dalies atitikties Konstitucijos 18 straipsniui.

2. Pareiškėjas paaiškino, kad Komisijai pateikė 2020 m. rugsėjo 2 d. prašymą, kuriuo prašė registruojant jį ir kitus politinės kampanijos dalyvius kandidatais Lietuvos Respublikos Seimo rinkimuose vienmandatėse apygardose, netaikyti nepagrįsto reikalavimo surinkti 1 000 apygardos rinkėjų parašų, nes šis reikalavimas prieštarauja Konstitucijai ir 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentui (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (toliau – ir Reglamentas). Komisija 2020 m. rugsėjo 7 d. raštu atsakė pareiškėjui, kad atsakovas neturi pagrindo netaikyti Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų įstatymo 37 straipsnio 1 dalies 2 punkto reikalavimo dėl parašų rinkimo. Komisijos 2020 m. rugsėjo 8 d. posėdžio darbotvarkės 3-iu klausimu nutarta pareiškėjo ir kitų politinės kampanijos dalyvių neregistruoti kandidatais į Lietuvos Respublikos Seimo narius.

3. Pareiškėjo teigimu, atsakovo Sprendimas nepagrįstas, kadangi yra nemotyvuotas, pateiktas tik formalus paaiškinimas, kad atsakovas neturi pagrindo netaikyti Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų įstatymo 37 straipsnio 1 dalies 2 punkto reikalavimo dėl parašų rinkimo. Pareiškėjas 2020 m. rugsėjo 2 d. prašymu atsakovui pateikė pagrįstus argumentus, tačiau atsakovas juos ignoravo ir dėl jų nepasisakė, neinformavo jo apie Komisijos posėdį ir jo atžvilgiu priimtą sprendimą.

4. Pareiškėjas, remdamasis Konstitucijos 29 ir 55 straipsniais, Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų įstatymo 2 straipsnio 6 dalimi nurodo, kad Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų įstatymo 37 straipsnio 1 dalies 2 punkto reikalavimas vienmandatėje rinkimų apygardoje Lietuvos Respublikos piliečiui išsikelti kandidatui į Seimo narius, jeigu jo išsikėlimą parašais paremia ne mažiau kaip vienas tūkstantis tos apygardos rinkėjų ir politinės partijos keliamam kandidatui vienmandatėje apygardoje tai politinei partijai nekeliant kandidatų sąrašo daugiamandatėje apygardoje, pažeidžia šių rinkimų lygiateisiškumą, nes toks reikalavimas nekeliamas politinių partijų siūlomiems kandidatams daugiamandatėje apygardoje ir vienmandatėse apygardose, kuomet politinės partijos kelia kandidatų sąrašą daugiamandatėje apygardoje.

5. Pareiškėjo nuomone, Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų įstatymo 38 straipsnio 7 dalyje nustatyto rinkėjų parašų, renkamų vardiniame rinkėjų parašų rinkimo lape turinys ir reikalavimas rinkėjui pateikti visus esminius jo duomenis pažeidžia ir Konstitucijos 18 bei 22 straipsnių reikalavimus dėl duomenų apie asmenį apsaugos, ir Europos Sąjungoje nuo 2018 m. gegužės 25 d. taikomo Reglamento (Bendrojo duomenų apsaugos reglamento), kuris taikomas ir Lietuvos Respublikoje, reikalavimus. Daugelis apygardos rinkėjų pagrįstai atsisako pasirašyti šiuose lapuose, nes jiems neįmanoma suteikti garantijų, kad jų asmens duomenys bus apsaugoti iki pateikimo Komisijai. Be to, šiuose lapuose pasirašančių asmenų duomenis neįmanoma apsaugoti parašų rinkimo metu, nes juos renka ne vienas asmuo, kadangi vienas asmuo fiziškai surinkti 1 000 parašų per nustatytą laiką negali. Tai, pareiškėjo tvirtinimu, neatitinka Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.5 straipsnyje nustatytiems teisingumo, protingumo ir sąžiningumo principams.

6. Pareiškėjas nurodo, kad padėtį dėl 1 000 parašų surinkimo apsunkina ir tebegaliojanti valstybės masto ekstremalioji padėtis dėl COVID-19 ir dėl jos priimami sprendimai, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos įsakymai.

7. Pareiškėjo tvirtinimu, atsakovo veiksmai, neregistruojant pareiškėjo kandidatą Lietuvos Respublikos Seimo rinkimuose, pažeidžia jo konstitucines teises, politinės kampanijos dalyvių lygias teises. Sprendimas yra neteisėtas ir nepagrįstas, priimtas pažeidžiant imperatyvias teisės aktų nuostatas. Todėl, vadovaujantis teisingumo ir protingumo kriterijais bei Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnio ir kitomis imperatyviomis teisės aktų nuostatomis, pareiškėjas laiko, kad atsakovas neveikė pagal Konstitucijos ir Reglamento reikalavimus. Dėl nurodytų priežasčių pareiškėjas prašo kreiptis į Lietuvos Respublikos Konstitucinį Teismą.

8. Pareiškėjas pažymi, kad jeigu Vyriausybė nusprendė, jog COVID-19 yra didelė grėsmė Lietuvos Respublikos piliečiams, tai vadovaujantis teisingumo, protingumo ir sąžiningumo principais, dėl kurių buvo įvestas karantinas, nėra pagrindo versti juos pažeidinėti šiuos gyvybiškai svarbius reikalavimus. Tokiu atveju 1 000 parašų surinkimas per trumpą laiką papildomai patvirtina, kad neįmanoma įgyvendinti Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų įstatymo 37 straipsnio 1 dalies 2 punkto reikalavimo dėl parašų rinkimo.

II.

9. Atsakovas Lietuvos Respublikos vyriausioji rinkimų komisija atsiliepime į pareiškėjo skundą prašo jį atmesti.

10. Atsakovas paaiškina, kad Komisija priėmė Sprendimą dėl pareiškėjo neregistruojamo kandidatą į Lietuvos Respublikos Seimo narius nesurinkus įstatyme nustatyto rinkėjų parašų skaičiaus. Panerių–Grigiškių Nr. 11 apygardos rinkimų komisija 2020 m. rugpjūčio 31 d. Komisijai pateikė teikimą neregistruoti Stanislovo Ladinskij kandidatą Panerių–Grigiškių Nr. 11 rinkimų apygardoje, kadangi jis nesurinko Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų įstatyme numatyto 1 000 rinkėjų parašų. Stanislovas Ladinskij surinko 419 Lietuvos Respublikos rinkėjų parašus: 418 – parašų

popieriniuose parašų rinkimo lapuose ir 1 parašas buvo gautas elektroniniu būdu per portalą „Rinkėjo puslapis“. Informacija apie surinktų parašų skaičių skelbiama portale „Rinkėjo puslapis“.

11. Atsakovas pažymi, kad pareiškėjas savo skunde neginčija tos aplinkybės, kad nesurinko Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų įstatyme numatyto 1 000 rinkėjų parašų, tačiau nurodo, kad to jam padaryti nepavyko dėl įvairių ne nuo jo priklausančių priežasčių, tokių kaip rinkėjų nenoras pasirašyti dėl asmens duomenų apsaugos, ekstremaliosios padėties ir kitų priežasčių. Atsakovas akcentuoja, kad Komisija veikia savo kompetencijos ribose ir įgyvendina Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų įstatymo reikalavimus. Įstatymas yra aiškus ir jokių išimčių dėl jame numatyto 1 000 rinkėjų parašų skaičiaus nėra numatyta. Komisija neturi teisinio pagrindo registruoti asmenį kandidatu, kuriam pagal įstatymo reikalavimus buvo nustatyta prievolė surinkti 1 000 rinkėjų parašų, tačiau jis šios prievolės neįvykdė. Toks asmuo neatitinka minėto įstatymo reikalavimo ir negali būti registruotas kandidatu.

12. Atsakovas laiko, kad nėra pagrindo kreiptis į Konstitucinį Teismą dėl Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų įstatymo 37 straipsnio 1 dalies 2 punkto ir 38 straipsnio 7 dalies atitikimo Konstitucijai, nes įstatymo tekstas yra aiškus ir Lietuvos Respublikos Konstitucijos nepažeidžia.

13. Kadangi pareiškėjas nesurinko Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų įstatymo 37 straipsnio 2 dalyje nurodytų 1 000 tos apygardos rinkėjų parašų, todėl buvo neregistruotas kandidatu Panerių–Grigiškių Nr. 11 vienmandatėje rinkimų apygardoje. Komisijos Sprendimas yra pagrįstas ir teisėtas, todėl jo naikinti nėra teisinio pagrindo.

Teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a :

III.

14. Pareiškėjas nagrinėjamą ginčą iškėlė nesutikdamas su Komisijos Sprendimu, kuriuo nuspręsta pareiškėjo neregistruoti kandidatu į Lietuvos Respublikos Seimo narius vienmandatėje rinkimų apygardoje, jam nesurinkus nustatyto rinkėjų parašų skaičiaus. Pareiškėjas, prašydamas panaikinti Komisijos sprendimą, taip pat teismo prašo kreiptis į Konstitucinį Teismą dėl Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų įstatymo (toliau – ir Seimo rinkimų įstatymo) 37 straipsnio 1 dalies 2 punkto reikalavimo dėl parašų rinkimo atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijos 55 ir 29 straipsniams, taip pat dėl Seimo rinkimų įstatymo 38 straipsnio 7 dalies atitikties Konstitucijos 18 straipsniui.

15. Vienas iš reikalavimų, įgyvendinant teisę kreiptis į administracinę teismą, yra suinteresuoto asmens kreipimasis dėl teisės ar įstatymų saugomo intereso pažeidimo. Suinteresuoto asmens teisė kreiptis į teismą nereiškia teisės reikalauti ginti nuo pažeidimų bet kieno teisę, o reiškia galimybę kreiptis į teismą tik dėl to, kad būtų apginta jo (pareiškėjo) subjektinė teisė ar įstatymų saugomas interesas (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2009 m. spalio 15 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁶⁶²-1157/2009).

16. Teisėjų kolegija nustatė, kad Komisija ginčijamą Sprendimą priėmė vadovaudamasi Seimo rinkimų įstatymo 37 straipsnio 1 dalies 2 punktu, 38 straipsnio 6 dalimi ir atsižvelgdama į apygardų rinkimų komisijų teikimus apie tai, kad nėra surinktas Seimo rinkimų įstatyme nustatytas rinkėjų parašų skaičius. Pareiškėjas, kurį kandidatu į Lietuvos Respublikos Seimo narius kėlė politinė partija Kovotojų už Lietuvą sąjungą, Sprendimo 4 punktu buvo neregistruotas kandidatu Panerių–Grigiškių vienmandatėje rinkimų apygardoje Nr. 11. Komisijos byloje pateiktame Panerių–Grigiškių rinkimų apygardos rinkimų komisijos 2020 m. rugpjūčio 31 d. teikime Nr. 1, siūloma neregistruoti kandidatu Stanislavo Ladinskij, nes nesurinktas įstatyme numatytas rinkėjų parašų skaičius. Pabrėžtina, kad pareiškėjas šioje byloje neginčija jog nesurinko Seimo rinkimų įstatyme numatyto 1 000 rinkėjų parašų ir ginčo dėl šios faktinės aplinkybės byloje nėra.

17. Nagrinėjamu atveju šioje byloje bus sprendžiama tik dėl tos ginčijamo Sprendimo dalies, kuri yra susijusi su pareiškėjo teisėmis, t. y. dėl Sprendimo 4 punkto teisėtumo ir pagrįstumo.

Pareiškėjas nepatenka tarp subjektų, turinčių teisę ginti viešąjį interesą, nėra pateikęs tinkamo įgaliojimo ginti kitų asmenų, kurie minimi Sprendimo kituose punktuose, teises, todėl neturi teisės ginčyti teisme kitų Komisijos Sprendimo punktų, neliečiančių jo subjektyvių teisių ir pareigų.

18. Nors pareiškėjas kėlė Komisijos netinkamo komunikavimo su pareiškėju, neinformavimo apie priimtą Sprendimą ir jo nuorašo neįteikimo klausimus pripažintina, kad Komisijos posėdžiai yra vieši, priimti sprendimai skelbiami viešame Lietuvos Respublikos teisės aktų registre, todėl pareiškėjas, būdamas vidutiniškai apdairus ir rūpestingas, galėjo domėtis jo registravimo kandidatu procedūros eiga bei lengvai ir viešai prieinamų duomenų sužinoti tiek Komisijos posėdžio, kuriame bus svarstomas jam aktualus klausimas, laiką, tiek ir priimto Komisijos sprendimo datą, pavadinimą ir turinį. Pažymėtina, kad pareiškėjo nurodyti Komisijos veiklos trūkumai nesutrukdė pareiškėjui suprasti skundžiamo Sprendimo esmės ir jį įstatyme nustatytu terminu apskųsti teismui. Pareiškėjas teismo posėdyje pripažino, kad visiškai suprato priimto Sprendimo motyvus. Taigi, S.Ladinskij nurodyti procedūriniai pažeidimai nagrinėjamu atveju nelaikytini esminiais ir nesudaro pakankamo savarankiško pagrindo naikinti skundžiamą Sprendimo punktą.

19. Atsižvelgiant į bylos faktines aplinkybes, kad ginčas kilo kandidatų į Seimo narius įregistravimo stadijoje ir yra susijęs su piliečio, kurį partija iškelia kandidatų vienmandatėje rinkimų apygardoje į Seimo narius, rinkėjų parašų surinkimo procedūra, nagrinėjamam ginčui yra aktualios Seimo rinkimų įstatymo V skirsnio „Kandidatų į Seimo narius kėlimas“ nuostatos.

20. Seimo rinkimų įstatymo 37 straipsnio 1 dalies 2 punkte reglamentuota, kad vienmandatėje rinkimų apygardoje kiekvienas Lietuvos Respublikos pilietis, kuris gali būti renkamas Seimo nariu, gali išsikelti kandidatų į Seimo narius, jeigu jo išsikėlimą parašais paremia ne mažiau kaip vienas tūkstantis tos apygardos rinkėjų. Jeigu partija nekelia kandidatų sąrašo, partijos keliamą kandidatą vienmandatėje rinkimų apygardoje parašais turi paremti ne mažiau kaip vienas tūkstantis tos apygardos rinkėjų. Šie reikalavimai netaikomi partijai keliamiems kandidatams vienmandatėje rinkimų apygardoje, jeigu rinkimai joje organizuojami laisvai Seimo nario vietai užimti pagal šio įstatymo 97 straipsnio 1 punkte numatytą tvarką ir prieš tai vykusiuose eiliniuose Seimo rinkimuose partija kėlė kandidatų sąrašą, taip pat pakartotiniuose rinkimuose tiems Lietuvos Respublikos piliečiams, kurie prieš tai neįvykusiuose rinkimuose arba rinkimuose, kurie buvo pripažinti negaliojančiais, toje vienmandatėje apygardoje buvo įregistruoti kandidatais.

21. Seimo rinkimų įstatymo 38 straipsnio 6 dalyje nurodyta, kad <...> parašus renka kandidatai arba tai paveda atlikti kitiems rinkėjams. <...> Rinkėjų parašų rinkimo lape pilietis, kuris remia asmens išsikėlimą kandidatų, pats turi įrašyti šiuos duomenis: pavardę, vardą, paso arba asmens tapatybės kortelės numerį, gimimo datą, nuolatinės gyvenamosios vietos adresą, – ir pasirašyti. <...> Parašus tikrinanti rinkimų komisija suskaičiuoja rinkimų apygardos rinkėjų, parėmusių šio piliečio išsikėlimą ar partijos iškeltą kandidatų sąrašą (kandidatą), parašų skaičių. <...> Jeigu rinkėjų parašų rinkimo lapuose, atmetus neįskaičiuojamus parašus, yra surinktas šio įstatymo nustatytas parašų skaičius, apygardos rinkimų komisija teikia Vyriausiajai rinkimų komisijai registruoti asmenį kandidatų į Seimo narius.

22. Seimo rinkimų įstatymo 38 straipsnio 7 dalyje išdėstyti teksto reikalavimai vardinių rinkėjų parašų rinkimo lapams, kuriuose yra renkami rinkėjų parašai.

23. Aiškindamas sąsają tarp Seimo rinkimų įstatymo 37 straipsnio 1 dalies 2 punkto ir 38 straipsnio 6 dalies Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas yra pažymėjęs, kad pirmoje iš jų yra nustatytas apygardos rinkėjo parašo institutas ir jo teisinė reikšmė tolimesniame kandidatų į Seimo narius kėlimo procese. Antroje normoje nustatyti reikalavimai, skirti užtikrinti Seimo rinkimų įstatymo 37 straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodyto parašo tinkamumą jo patikimumo aspektu (tikrosios rinkėjo valios dėl išsikėlusio kandidatų į Seimo narius asmens parėmimo išreiškimo ir principo „vienas rinkėjas – vienas balsas“ laikymosi) bei paties rinkėjo kaip minėto parašo davėjo subjekto tinkamumą (paremti asmens išsikėlimą kandidatų į Seimo narius konkrečioje rinkimų apygardoje turi teisę tik tos apygardos rinkėjas). Tokį svarstomų teisės normų aiškinimą, kolegijos manymu, patvirtina Seimo rinkimų įstatymo 38 straipsnio 3 dalies (šiuo metu galioja 38 straipsnio 6 dalies 2020 m. sausio 14 d. įstatymo Nr. XIII-2783 redakcija) nuostata, kad pilietis, kuris remia asmens išsikėlimą kandidatų, parašų rinkimo lape pats turi įrašyti (išskyrus šiai administracinei bylai

neaktuales atvejus, kai pilietis dėl fizinių trūkumų ar kitų priežasčių negali tai padaryti) visus šioje straipsnio dalyje išvardintus duomenis apie save ir šiuos duomenis patvirtinti savo parašu. (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2008 m. rugsėjo 25 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. R¹⁴³-4/2008).

24. Seimo rinkimų įstatymo 39 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad patikrinusi ir nustačiusi, kad pateikti visi šiame įstatyme numatyti pareiškiniai dokumentai ir jie atitinka šio įstatymo reikalavimus, o kandidatą iškėlusį partija arba asmuo, išsikėlęs kandidatą, arba partijos iškeltas kandidatas vienmandatėje rinkimų apygardoje yra įregistruoti savarankiškais politinės kampanijos dalyviais, ir nustačiusi, kad kandidatas ar kandidatų sąrašas surinko šiame įstatyme nustatytą rinkėjų parašų skaičių, Vyriausioji rinkimų komisija priima sprendimą dėl kandidato (kandidatų sąrašo) registravimo ne vėliau kaip likus 31 dienai iki rinkimų.

25. Nagrinėjamu atveju Komisija, patikrinusi ir nustačiusi, kad pareiškėjas apygardos rinkimų komisijai nepateikė parašų rinkimų lapų su reikiamu rinkėjų parašų kiekiu, pagrįstai atsisakė registruoti pareiškėją kandidatą į Seimo narius.

26. Prieš vertindama ginčijamos Komisijos Sprendimo dalies teisėtumą ir pasisakydama dėl pareiškėjo prašymo kreiptis į Konstitucinį teismą, teisėjų kolegija visų pirma pažymi, kad pagal Konstitucijos 110 straipsnio 2 dalį, į Konstitucinį Teismą galima kreiptis tais atvejais, kai yra pagrindo manyti, kad įstatymas ar kitas teisinis aktas, kuris turėtų būti taikomas konkrečioje byloje, prieštarauja Konstitucijai. Tik tokiu atveju teisėjas sustabdo šios bylos nagrinėjimą ir kreipiasi į Konstitucinį Teismą, prašydamas spręsti, ar šis įstatymas ar kitas teisinis aktas atitinka Konstituciją. Vadinasi, į Konstitucinį Teismą galima kreiptis esant dviem sąlygoms: 1) jei teismui kyla pagrįsta abejonė, kad nuostata gali prieštarauti Konstitucijai; 2) tokia nuostata, kurios konstitucingumu abejojama, yra taikoma nagrinėjamoje byloje. Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (toliau – ir ABTĮ) 4 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad jeigu yra pagrindas manyti, kad įstatymas ar kitas teisės aktas, kuris turėtų būti taikomas konkrečioje byloje, prieštarauja Konstitucijai, teismas sustabdo bylos nagrinėjimą, ir kreipiasi į Konstitucinį Teismą su prašymu spręsti, ar tas įstatymas atitinka Konstituciją. Aiškindamas šią ABTĮ nuostatą, Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas savo praktikoje yra nurodęs, kad klausimas dėl teismo kreipimosi į Konstitucinį Teismą yra bylą nagrinėjančio teismo diskrecija ir pagrindu teismui kreiptis į Konstitucinį Teismą su atitinkamu paklausimu gali būti tik paties bylą nagrinėjančio teismo pagrįstas manymas (pagrįstos abejonės) dėl taikytino teisės akto atitikimo Konstitucijai (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. liepos 2 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁶⁶²-2007/2012).

27. Taigi, teisė kreiptis į Konstitucinį Teismą suteikta išimtinai bylą nagrinėjančiam teismui. Ši teismo teisė įstatymo nėra sietina su proceso dalyvių atitinkamais prašymais ar reikalavimais, o palikta spręsti paties teismo nuožiūrai. Pagal įstatymo formuluotą „yra pagrindas manyti“ galima daryti išvadą, kad sprendimas kreiptis į Konstitucinį Teismą yra tik teismo atliktos įstatymo analizės ir aiškinimo rezultatas. Teismas, atsižvelgdamas į konkrečios bylos aplinkybes ir toje byloje taikytino konkretaus teisės akto turinį, sprendžia, ar yra būtina kreiptis į Konstitucinį Teismą. Žinoma, tai nereiškia, kad proceso dalyviai neturi teisės pateikti savo argumentų ir išdėstyti savo pozicijos įstatymo atitikimo Konstitucijai klausimu (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. gegužės 8 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A¹⁴³-78/2012), tačiau pagal Konstituciją pagrindas inicijuoti konstitucinės justicijos bylą Konstituciniame Teisme yra konkrečių bylą nagrinėjančiam teismui kilusios abejonės dėl toje byloje taikytino teisės akto atitikties Konstitucijai, kurios privalo būti pašalintos, kad teismas galėtų priimti teisingą sprendimą (baigiamąjį aktą) (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. birželio 8 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵²⁰-2320/2012). Taigi, pareiga kreiptis į Konstitucinį Teismą atsiranda tik tuo atveju, jei teismas suabejoja byloje taikytino įstatymo ar kito teisės akto atitiktimi Konstitucijai. Šalių pozicija šiuo klausimu nėra lemiamą ir teismui nėra privaloma.

28. Pareiškėjas, prašydamas kreiptis į Konstitucinį Teismą dėl Seimo rinkimų įstatymo 37 straipsnio 1 dalies 2 punkto reikalavimo dėl parašų rinkimo atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijos 55 ir 29 straipsniams, teigia, kad Seimo rinkimų įstatymo 37 straipsnio 1 dalies 2 punkto reikalavimas vienmandatėje rinkimų apygardoje Lietuvos Respublikos piliečiui išsikelti

kandidatu į Seimo narius, jeigu jo išsikėlimą parašais paremia ne mažiau kaip vienas tūkstantis tos apygardos rinkėjų ir politinės partijos keliamam kandidatui vienmandatėje apygardoje tai politinei partijai nekeliant kandidatų sąrašo daugiamandatėje apygardoje, pažeidžia šių rinkimų lygiateisiškumą, nes toks reikalavimas nekeliamas politinių partijų siūlomiems kandidatams daugiamandatėje apygardoje ir vienmandatėse apygardose, kuomet politinės partijos kelia kandidatų sąrašą daugiamandatėje apygardoje. Pareiškėjas, prašydamas kreiptis į Konstitucinį teismą dėl Seimo rinkimų įstatymo 38 straipsnio 7 dalies atitikties Konstitucijos 18 straipsniui, teigia, kad Seimo rinkimų įstatymo 38 straipsnio 7 dalyje nustatyto rinkėjų parašų, renkamų vardiniame rinkėjų parašų rinkimo lape turinys ir reikalavimas rinkėjui pateikti visus esminius jo duomenis pažeidžia ir Konstitucijos 18 bei 22 straipsnių reikalavimus dėl duomenų apie asmenį apsaugos, ir Reglamento reikalavimus.

29. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ne kartą yra pabrėžęs, kad konstitucinėje demokratijoje politinių atstovaujamųjų institucijų formavimui keliami ypatingi reikalavimai. Šios institucijos negali būti formuojamos tokiu būdu, kad kiltų abejonių dėl jų legitimumo, teisėtumo, *inter alia* dėl to, ar renkant asmenis į politines atstovaujamas institucijas nebuvo pažeisti demokratinės teisinės valstybės principai. Priešingu atveju būtų pakirstas žmonių pasitikėjimas atstovaujama demokratija, valstybės institucijomis, pačia valstybe. Demokratiški rinkimai yra svarbi piliečių dalyvavimo valdant valstybę forma, kartu ir būtinas valstybės politinių atstovaujamųjų institucijų formavimo elementas. Rinkimai negali būti laikomi demokratiškais, o jų rezultatai – legitimiais ir teisėtais, jeigu jie vyksta paminant Konstitucijoje įtvirtintus demokratinių rinkimų principus, pažeidžiant demokratinės rinkimų procedūras (Konstitucinio Teismo 2004 m. lapkričio 5 d. išvada, 2008 m. spalio 1 d. nutarimas, 2008 m. lapkričio 7 d. išvada). Įstatymų leidėjas, įstatymu įtvirtindamas rinkimų teisės nuostatas, yra įpareigotas laikytis šių Konstitucijoje įtvirtintų teisinio reguliavimo imperatyvų (Konstitucinio Teismo 2008 m. spalio 1 d. nutarimas). Konstitucijos 34 straipsnyje ir 55 straipsnyje yra įtvirtinti tam tikri konstituciniai rinkimų, *inter alia* Seimo rinkimų, santykių teisinio reguliavimo imperatyvai. Rinkimų santykių teisinio reguliavimo imperatyvai yra įtvirtinti ir kituose Konstitucijos straipsniuose, *inter alia* 56, 57, 58, 78, 79, 81, 119 straipsniuose.

30. Konstitucijos 55 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad Seimo narių rinkimų tvarką nustato įstatymas. Konstitucinis Teismas 2004 m. lapkričio 5 d. išvadoje yra konstatavęs, jog ši konstitucinė nuostata reiškia, kad įstatymų leidėjas turi pareigą įstatymu įtvirtinti Seimo narių rinkimų sistemą, nustatyti rinkimų organizavimo pagrindus ir tvarką, apimančią *inter alia* kandidatų į Seimo narius kėlimą, rinkimų agitaciją, balsavimo tvarką, rinkimų rezultatų nustatymą, rinkimų ginčų nagrinėjimo procedūras, reguliuoti kitus Seimo narių rinkimų santykius. Tai darydamas įstatymų leidėjas privalo paisyti Konstitucijos; jis negali nei pats paneigti, iškreipti ar apriboti visuotinės, lygios, tiesioginės rinkimų teisės, slapto balsavimo, nei sudaryti teisinių prielaidų tai padaryti kitiems subjektams, priešingu atveju būtų apribojama arba išvis paneigiama Tautos aukščiausios suverenios galios raiška per Tautos atstovybę – Seimą.

31. Lietuvos Respublikos Konstitucinis teismas yra pažymėjęs, jog politinių partijų steigimosi tikslai ir veikla yra neatsiejami nuo viešosios valdžios siekio, taigi ir nuo dalyvavimo atstovaujamųjų viešosios valdžios institucijų, *inter alia* Seimo, rinkimuose. Todėl kad ir kokią Seimo narių rinkimų sistemą pasirinktų įstatymų leidėjas (vien proporcinę, vien mažoritarinę ar kitokią, *inter alia* tokią, kurioje yra derinamos proporcinė ir mažoritarinė rinkimų sistemos), pagal Konstituciją negalima nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuris užkirstų kelią politinėms partijoms arba jų iškeltiems bei remiamiems kandidatams dalyvauti Seimo narių rinkimuose. Nors ginčijamu teisiniu reguliavimu politinės partijos šiek tiek diferencijuojamos, tačiau teisėjų kolegijos nuomone, to negalima laikyti jų tiesioginiu diskriminavimu ar lygiateisiškumo pažeidimu.

32. Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje suformuluotos nuostatos ne tik dėl fiziniam asmeniui taikomų rinkimų cenzų, bet ir pripažinta, kad reguliuojant rinkimų santykius gali būti nustatomi ir specialūs (pagal savo pobūdį iš esmės procedūriniai) reikalavimai – surinkti tam tikrą skaičių parašų ar sumokėti tam tikrą rinkimų užstatą, kuriuos įvykdęs (atitinkantis) asmuo gali kandidatuoti į parlamento narius; rinkimai yra atsakingas politinis procesas, todėl pripažįstamas pagrįstu reikalavimas, kad pretendentai į parlamento narius įrodytų turintys tam tikrą politinę

visuomenės paramą arba (ir) savo ketinimų pagrįstumą laiduotų tam tikru (protingu) finansiniu įsipareigojimu. Tai taip pat labai svarbus aspektas, susijęs su visuotinės rinkimų teisės principu įgyvendinant pasyviąją rinkimų teisę. Visuotinės rinkimų teisės principo sampratos aspektu iš Konstitucijos, *inter alia* jos 34, 55 ir 56 straipsnių, įstatymų leidėjui kyla pareiga įstatymu įtvirtinti Seimo narių rinkimų sistemą, nustatyti rinkimų organizavimo pagrindus ir tvarką, apimančią *inter alia* kandidatų į Seimo narius kėlimą, rinkimų agitaciją, balsavimo tvarką, rinkimų rezultatų nustatymą, rinkimų ginčų nagrinėjimo procedūras, reguliuoti kitus Seimo narių rinkimų santykius. (Konstitucinio Teismo 2008 m. spalio 1 d. nutarimas).

33. Paminėtina, kad reguliuojant rinkimų santykius Europos Sąjungos valstybėse narėse ir kitose demokratinėse valstybėse neretai nustatomi panašūs procedūrinio pobūdžio reikalavimai, kuriuos įvykdęs (atitinkantis) asmuo gali kandidatuoti į parlamento narius. Tokie reikalavimai nepripažįstami paneigiančiais, iškreipiančiais ar apribojančiais visuotinę, lygią ir tiesioginę rinkimų teisę. Taigi teismui nekyla abejonių dėl pareiškėjo kvestionuojamų Seimo rinkimų įstatymo normų atitikimo Konstitucijos 34 ar 55 straipsnių nuostatomis.

34. Konstitucijos 18 straipsnyje įtvirtinta: „Žmogaus teisės ir laisvės yra prigimtinės.“ Kaip yra pažymėjęs Konstitucinis Teismas, Konstitucijoje valstybė įpareigojama gerbti žmogaus teises ir laisves, teisinėmis, materialinėmis, organizacinėmis priemonėmis užtikrinti jų gynimą nuo neteisėto kėsinosi ar ribojimo. Valstybės institucijos, pareigūnai turi saugoti, ginti žmogaus teises ir laisves, o ypač svarbu, kad, vykdydami jiems patikėtas funkcijas, jie patys nepažeistų žmogaus teisių ir laisvių (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2000 m. birželio 30 d. nutarimas). Konstitucija yra grindžiama universaliomis, nekvestionuojamomis vertybėmis, *inter alia* pagarba teisei ir teisės viešpatavimui, valdžios galių ribojimu, valdžios įstaigų priederme tarnauti žmonėms ir atsakomybe visuomenei, teisingumu, atviros, teisingos, darnios pilietinės visuomenės ir teisinės valstybės siekiu, žmogaus teisių ir laisvių pripažinimu ir gerbimu (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2009 m. rugsėjo 24 d. nutarimas). Konstitucijos 29 straipsnyje yra įtvirtintas lygybės principas ir diskriminacijos draudimas.

35. Vertinant visuotinės rinkimų teisės principą Europos žmogaus teisių ir prigimtinių laisvių konvencijos požiūriu, reikia pastebėti, kad Europos žmogaus teisių teismo nuomone, šis principas nėra absoliutus. Valstybėms konvencijos dalyvėms suteikiama galimybė savo teisinėse sistemose reglamentuoti visuotinės rinkimų teisės principo taisykles savo nuožiūra. Tačiau šios teisės apribojimą Europos žmogaus teisių teismas paprastai tikrina trimis aspektais. Pirma, šios teisės apribojimas negali būti siejamas su kėsினimusi į pačią rinkimų esmę. Antra, teismas vertina apribojimų proporcingumą. Trečia, labai svarbu kad apribojimais būtų siekiama teisėtų tikslų.

36. Patikrinusi Seimo rinkimų įstatymo 37 straipsnio 1 dalies 2 punkto ir 38 straipsnio 7 dalies normas šiais aspektais, teisėjų kolegija pripažįsta, jog atskirų kandidatų ar kandidatų sąrašų pateikimui gali būti keliamas reikalavimas surinkti tam tikrą minimalų rinkėjų parašų skaičių, todėl Seimo rinkimų įstatyme nurodyti apribojimai kandidatui surinkti nustatytą rinkėjų parašų kiekį neapriboja kiekvieno Lietuvos Respublikos piliečio galimybės dalyvauti rinkimuose ir toks nustatytas reikalavimas negali būti siejamas su kėsினimusi į pačią rinkimų esmę. Be to, vieno tūkstančio rinkėjų parašų kiekis yra pakankamai nedidelis, atitinkantis protingumo ir proporcingumo kriterijus, vertinant tai, kad kandidatai ketina dalyvauja Seimo rinkimuose ir turi turėti bent minimalų rinkėjų palaikymą. Taigi, Seimo rinkimų įstatymo nustatytas vieno tūkstančio rinkėjų parašų kiekis visiškai atitinka siekiamą tikslą – iš anksto pagrįsti savo ketinimo kandidatuoti į Seimo narius rimtumą bei parodyti turimą minimalią rinkėjų politinės paramą. Šis reikalavimas taikytinas ir politinei partijai, nekeliančiai kandidatų sąrašo daugiamandatėje rinkimų apygardoje.

37. Konstitucijos 22 straipsnio normose įtvirtintas žmogaus privataus gyvenimo neliečiamumas suponuoja asmens teisę į privatumą. Žmogaus teisė į privatumą apima asmeninio, šeimos ir namų gyvenimo, garbės ir reputacijos neliečiamumą, asmens fizinę ir psichinę neliečiamybę, asmeninių faktų slaptumą, draudimą skelbti gautą ar surinktą konfidencialią informaciją ir kt. (Konstitucinio Teismo 1999 m. spalio 21 d., 2000 m. gegužės 8 d., 2002 m. rugsėjo 19 d., 2002 m. spalio 23 d. nutarimai). Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad pagal Konstituciją su žmogaus teisių ir laisvių turinio apibrėžimu ar jų įgyvendinimo garantijų įtvirtinimu susijusį teisinį

reguliavimą galima nustatyti tik įstatymu; kai Konstitucija nereikalauja įstatymu reguliuoti tam tikrų su žmogaus teisėmis, jų įgyvendinimu susijusių santykių, jie gali būti reguliuojami ir poįstatyminiais aktais – aktais, reglamentuojančiais žmogaus teisių įgyvendinimo procesinius (procedūrinius) santykius, atskirų žmogaus teisių įgyvendinimo tvarką ir pan. (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d., 2007 m. gegužės 5 d., 2011 m. rugsėjo 28 d. nutarimai).

38. Aktualu nagrinėjamai bylai ir tai, kad Europos Sąjungos teisės lygmeniu duomenų apsaugą reglamentuoja 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo. Pažymėtina, kad asmens duomenų apsauga yra viena iš fundamentalių asmens teisių, kurios laikymasis užtikrina ir kitą svarbią piliečio teisę – teisę į laisvus rinkimus. Minėto reglamento nuostatos yra perkeltos į nacionalinius teisės aktus ir jų laikymasis yra užtikrintas nacionalinės teisės aktų nuostatomis, t. y. Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymu, kitais teisės aktais, nustatančiais asmens duomenų apsaugos reikalavimus.

39. Pagal Reglamentą duomenų valdytojai rinkimų metu duomenis gali tvarkyti remiantis teisine prievole, kai ši prievolė jiems įvardijama teisės aktuose. Seimo rinkimų įstatymo 37 straipsnio 6 dalyje yra reglamentuota, kad parašus renka kandidatai arba tai paveda atlikti kitiems rinkėjams, o parašus rinkęs asmuo pasirašo rinkėjų parašų rinkimo lapo pabaigoje ir atsako, kad parašai būtų renkami šio įstatymo nustatyta tvarka. Atsižvelgiant į minėtą nuostatą už parašų rinkimą ir jų apsaugą yra atsakingas pats kandidatas arba parašus renkantis asmuo, todėl nepagrįsti pareiškėjo argumentai, jog neįmanoma suteikti garantijų, kad asmens duomenys bus apsaugoti iki pateikimo Komisijai. Be to, pasirašydami parašų rinkimo lapuose, rinkėjai ne tik išreiškia politinę paramą pretendentai į kandidatus, bet ir duoda sutikimą tvarkyti šiuos duomenis, taigi toks asmens duomenų rinkimas, tvarkymas ir valdymas yra teisėtas, sąžiningas ir skaidrus.

40. Kartu pažymėtina, kad rinkėjai, norintys paremti pretendentą į kandidatus, pretendentų į kandidatus sąrašą ar piliečių iniciatyvą, tačiau abejojantys asmens duomenų saugumu ar nenorintys pandemijos sąlygomis fiziškai kontaktuoti su parašus renkančiais asmenimis, galėjo prisijungti prie Komisijos informacinės sistemos Elektroninių viešųjų paslaugų teikimo posistemės Elektroninių viešųjų paslaugų modulyje „Rinkėjo puslapis“ (toliau – ir portalas „Rinkėjo puslapis“) adresu www.rinkejopuslapis.lt. Prie portalo „Rinkėjo puslapis“ prisijungiama per Elektroninius valdžios vartus, kur rinkėjai autentifikuojami Valstybės informacinių išteklių sąveikumo platformos priemonėmis. Kaip matyti iš Komisijos pateiktų su atsiliepimu dokumentų, pareiškėjas tokiu būdu buvo gavęs vieną parašą. Taigi, pareiškėjui buvo žinoma apie tokią galimybę ir jis ja naudojosi. Ši galimybė kartu leido išvengti galimų pavojų rinkėjų sveikatai bei asmens duomenų saugumui.

41. Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, teisėjų kolegija pažymi, kad nėra pagrindo spręsti, jog Seimo rinkimų įstatymo 37 straipsnio 1 dalies 2 punkto ir 38 straipsnio 6 dalies nuostatos pažeidžia aukščiau minėtus principus. Dėl nurodytų argumentų teisėjų kolegijai nekyla abejonų dėl Seimo rinkimų įstatymo nuostatų, numatančių, kad jeigu partija nekelia kandidatų sąrašo daugiamandatėje apygardoje, partijos keliamą kandidatą vienmandatėje rinkimų apygardoje parašais turi paremti ne mažiau kaip vienas tūkstantis tos apygardos rinkėjų ir konkrečiai apibrėžiama rinkėjų parašų rinkimo lape piliečių pateikiamu duomenys, todėl neabejojant byloje taikytinų Seimo rinkimų įstatymo nuostatų atitikimui Konstitucijai, netenkinamas pareiškėjo prašymas kreiptis į Konstitucinį Teismą.

42. Apibendrinama teisėjų kolegija konstatuoja, kad nagrinėjamu atveju Vyriausioji rinkimų komisija, patikrinusi ir nustačiusi, kad pareiškėjo pateikti dokumentai neatitinka šio įstatymo reikalavimų, teisėtai atsisakė registruoti pareiškėją kandidatą į Seimo narius bei šiais savo veiksmais tinkamai įgyvendino savo kompetenciją, nustatytą Seimo rinkimų įstatymo 39 straipsnio 4 dalyje ir Vyriausiosios rinkimų komisijos įstatymo 3 straipsnio 3 dalies 2 punkte, todėl teismas neturi pagrindo naikinti teisėto sprendimo, savo turiniu neprieštaraujančio aukštesnės galios teisės aktams (ABTĮ 89 str. 1 d. 1 p.). Remiantis tuo, kas išdėstyta, pareiškėjo Stanislovo Ladinskij skundas dėl Sprendimo dalies panaikinimo atmestinas.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 88 straipsnio 1 punktu, 126 straipsnio 1 dalimi, teisėjų kolegija

n u s p r e n d ž i a :

Pareiškėjos Stanislavo Ladinskij (Stanislav Ladinskij) skundą atmesti kaip nepagrįstą.
Sprendimas neskundžiamas.

Teisėjai

Laimutis Alechnavičius

Ramūnas Gadliauskas

Arūnas Sutkevičius